

Sygn. akt V KK 77/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **D. S. i A. Ż.**

wobec których warunkowo umorzono postępowanie,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 maja 2022 r.

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w C.

z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do D. S. i A. Ż. w części
dotyczącej braku rozstrzygnięcia o zastosowaniu środka z art. 67
§ 3 k.k. i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Rejonowemu
w C. do ponowne rozpoznania**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w C. oskarżył S. Ż., D. S. i A. Ż. o to, że w dniu 6 kwietnia 2019 r. w miejscowości P., działając wspólnie i w porozumieniu dokonali pobicia K. K. w ten sposób, że bili go pięściami i kopali po całym ciele, powodując

u niego obrażenia ciała w postaci złamania kości nosa z przemieszczeniem, zasinienia powieki dolnej oka prawego, obrzęku okolicy policzka prawego, stłuczenia okolicy prawego stawu skroniowo-żuchwowego, otarć naskórka okolicy brzegu dolnego oczodołu prawego, a skutki doznanych urazów należy zakwalifikować jako naruszenie czynności narządu ciała na czas poniżej 7 dni, jednak z uwagi na przebieg zdarzenia, jak i na charakter doznanych obrażeń przez pokrzywdzonego należy przyjąć, iż zachowanie ww. osób narażało pokrzywdzonego w sposób bezpośredni na nastąpienie skutków w postaci naruszenia czynności narządu ciała na czas powyżej 7 dni, tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w C., uznał oskarżonego S. Ż. za winnego popełnienia występku z art. 158 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, a wykonanie kary zawiesił na okres próby wynoszący rok, zobowiązał oskarżonego w okresie próby do wykonywania pracy zarobkowej oraz orzekł wobec S. Ż. nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego K. K. w kwocie 1.000 zł. Ponadto, Sąd warunkowo umorzył na okres roku próby postępowanie karne wobec oskarżonych D. S. i A. Ż. o czyn z art. 158 § 1 k.k., a na mocy art. 67 § 3 k.k. zobowiązał każdego z nich do pisemnego przeproszenia pokrzywdzonego K. K. w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku. Wyrok ten uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego.

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając powyższy wyrok w stosunku do oskarżonych D. S. i A. Ż., na ich niekorzyść, zarzucając „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa karnego materialnego, to jest art. 67 § 3 k.k., polegające na odstąpieniu od orzeczenia od każdego z oskarżonych zadośćuczynienia albo nawiązki na rzecz pokrzywdzonego K. K., w sytuacji gdy przepis ten w każdym przypadku warunkowego umorzenia postępowania karnego obliguje Sąd do nałożenia na sprawcę przestępstwa obowiązku zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku popełnionego przestępstwa albo do orzeczenia nawiązki.

Podnosząc powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w C. w części dotyczącej zaniechania orzeczenia wobec obu oskarżonych - D. S. i A. Ż. - zadośćuczynienia albo nawiązki i przekazanie sprawy w tym zakresie wymienionemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co pozwoliło na jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w C. podstawą rozstrzygnięcia o zastosowaniu wobec obu oskarżonych jedynie obowiązku przeproszenia pokrzywdzonego było ustalenie, że zachowania tych dwóch sprawców – D. S. i A. Ż. nie spowodowały u pokrzywdzonego szkody. Z uzasadnienia powyższego wyroku wynika, że Sąd uznał, iż stopień społecznej szkodliwości czynu i wina A. Ż. i D. S. nie były znaczne ze względu na incydentalne działanie oskarżonych i ich zdecydowanie mniej agresywny udział w pobiciu pokrzywdzonego K. K.. Obaj oskarżeni wprowadzili świadomie współdziałali w pobiciu poprzez podjęcie próby kopnięcia pokrzywdzonego, jednak to S. Ż. był inicjatorem i głównym sprawcą pobicia, skutkującego m.in. złamaniem kości nosa z przemieszczeniem. Tym samym Sąd Rejonowy w C. nie uwzględnił złożonego w toku postępowania jurysdykcyjnego wniosku Prokuratora Rejonowego w C. (z dnia 12 października 2020 r.) o orzeczenie także wobec oskarżonych D. S., A. Ż. i S. Ż. obowiązku naprawienia szkody z art. 46 § 1 k.k. w wysokości 1.000 zł od każdego z oskarżonych na rzecz pokrzywdzonego K. K..

Odnosząc się do zarzutu kasacyjnego stwierdzić należy, że rację ma skarżący wskazując, iż Sąd Rejonowy w C. umarzając warunkowo postępowanie karne o czyn z art. 158 § 1 k.k. w stosunku do D. S. i A. Ż. rażąco obraził art. 67 § 3 k.k. Zgodnie z tym przepisem warunkowo umarzając postępowanie karne sąd nakłada na sprawcę obowiązek naprawienia szkody w całości lub w części, a w miarę możliwości również obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę albo zamiast tych obowiązków orzeka nawiązkę. Jak wskazuje się przy tym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, stanowcze brzmienie art. 67 § 3 k.k. nie

pozostawia wątpliwości, że w sytuacji, gdy istnieją podstawy do orzeczenia obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w całości lub w części, a sąd tego obowiązku nie orzeka, zobowiązany jest do orzeczenia na rzecz pokrzywdzonego nawiązki (zob. wyrok SN z 4 lutego 2020 r., IV KK 327/19).

Zgodzić się zatem trzeba z Prokuratorem Generalnym, że wykładnia językowa tego przepisu pozwala na ustalenie w sposób jednoznaczny, iż orzeczenie jednego z obowiązków wskazanych w art. 67 § 3 k.k., tj. naprawienia szkody, zadośćuczynienia za krzywdę albo nawiązki, jest obligatoryjne w sytuacji, gdy Sąd umarza warunkowo postępowanie karne w każdym przypadku, w którym doszło do wyrządzenia pokrzywdzonemu krzywdy lub szkody. W niniejszej sprawie podstawą odstąpienia Sądu Rejonowego od powyższego obowiązku były wyłącznie ustalenia związane z brakiem szkody. Sąd nie uwzględnił wniosku prokuratora o orzeczenie środka z art. 46 § 1 k.k. uznając, że obaj sprawcy nie spowodowali szkody swym udziałem w pobiciu K. K.. W ustalonym stanie faktycznym nie może jednak ulegać wątpliwości, że niewątpliwie każdy ze sprawców pobicia wyrządził pokrzywdzonemu krzywdę. Nie sposób bowiem racjonalnie przyjąć, że osoba biorąca w pobiciu pokrzywdzonego nie wyrządza mu tym żadnej krzywdy skoro podjęta próba kopnięcia pobitego była nieskuteczna. Zatem istniały podstawy do orzeczenia zadośćuczynienia bądź nawiązki w warunkach art. 67 § 3 k.k., a nadto orzeczenie to było wobec warunkowego umorzenia postępowania obligatoryjne. Zastosowanie środka o którym mowa w art. 72 § 1 pkt. 2 k.k. tj. przeproszenia pokrzywdzonego jest w razie warunkowego umorzenia postępowania fakultatywne, a zatem nie eliminuje wskazanego wyżej obowiązku.

W tym stanie rzeczy konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w stosunku do D. S. i A. Ż. w części dotyczącej braku rozstrzygnięcia o zastosowaniu środka z art. 67 § 3 k.k. i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w C. do ponowne rozpoznania.

W postępowaniu ponownym Sąd Rejonowy w C., będąc związany zapatrywaniami prawnymi i wskazaniem Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.) poddał wnikliwej analizie kwestię prawidłowego zastosowania art. 67 § 3 k.k. Następnie wyda orzeczenie, które - w razie zaktualizowania się

takiej konieczności - uzasadni w sposób zgodny z właściwymi przepisami procedury karnej.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w wyroku.